

Marijn Brouwer

'Zulke droogte heb ik nog nooit meegemaakt'

Hoofdgreenkeeper Marijn Brouwer over de droogte van afgelopen zomer

De redactie sprak Marijn Brouwer, hoofdgreenkeeper bij Hollandsche Greenkeeping Maatschappij, die het onderhoud verzorgt op golfbaan de Zeeuwsche in Middelburg en golfcentrum Reymerswael in Rilland. Hoe heeft hij de droogte beleefd en vooral overleefd?

Auteur: Willemijn van Iersel

Onvergelijkbaar

Marijn Brouwer steekt meteen van wal: 'Eigenlijk zijn de twee banen niet te vergelijken. De baan in Middelburg ligt op kleigrond, heeft te kampen met verzilting en daarom is bij de aanleg voor zouttolerant gras gekozen. Beschikbaar oppervlaktewater voor de beregening is in de zomer met een EC van tussen de 2 en de 8.7 aan de zoute kant waardoor het aangelengd moet worden met leidingwater. Reymerswael heeft weer een hele andere onder-

grond, namelijk opgespoten zand.

Oppervlaktewater van acceptabele kwaliteit is ruim voldoende aanwezig en kan wanneer nodig nog aangelengd worden met industriewater.'

Verzilting

Met verzilting heeft Brouwer op beide banen mee te maken. Maar in Middelburg was het wel echt bar en boos deze zomer. Brouwer: 'Bij water met een EC van boven de 3 ga je bodem en plantje

echt "vergiftigen". In Middelburg maten wij deze zomer soms wel een zoutgehalte van boven de 8, dit is iets wat je absoluut niet wil voor je grasmat. Voedingsstoffen worden niet meer opgenomen en de groei stagneert. Daarom hebben we bij de Zeeuwsche in de allerdroogste periode dagelijks 30 kuub zoetwater laten brengen. Dit werd ingezet als extra mengwater om het beschikbare oppervlaktewater op een acceptabel niveau te krijgen.'

6 min. leestijd

'De ervaring leert dat zouttolerant struisgras wél goed tegen zout water kan, maar wel relatief veel water nodig heeft'

Grassoorten

Op de vraag of er op de baan in Middelbrug ander gras ligt door extremere verzilting antwoordt Brouwer bevestigend: 'Bij de aanleg van de baan is er gekozen voor zouttolerant struisgras. Voor greens een goede keuze, maar de ervaring leert ons inmiddels dat het grasplantje zouttolerant is, maar wel relatief veel water nodig heeft. Daarom zaaien we nu op de tees jaarlijks door met zelfherstellend Engels raaigras van Barenbrug. In de praktijk blijkt dat deze met minder water genoeg neemt. De fairways zaaien we dit jaar niet door, de

Droogtestress op green 8 van de Par 3 baan in Middelburg

droogteschade hebben we opgelost met geduld. De kleigrond op de fairways is in dit geval zeker een geluk, hoe dor en droog het ook wordt, na regenval en een beetje geduld komt het wel weer goed. In Middelburg is het inmiddels gewoon weer mooi groen en we maaien alweer volop.' Brouwer moet wel toegeven dat het soms lastig was om te kijken hoe de droogte bezit nam van zijn baan. 'Het hoort bij de tijdsgeest om niet continue te blijven beregenen, maar verdroging aanzien is toch soms lastig.'

Zandgrond had het zwaar

De kleigrond herstelt goed. Hoe zit het met de opgespoten zandgrond op Reymerswael? 'Het zelfherstellend vermogen is op een zanderige ondergrond veel minder', zegt Brouwer. 'De plekken die moeilijk of niet bereikbaar waren voor de beregening zijn nu echt kaal en zullen uit zichzelf ook niet herstellen. Deze hebben we volledig opnieuw ingezaaid. In Middelburg redden we het met een portie geduld, maar die vlieger gaat hier niet op.'

Verandering van werkzaamheden

Brouwer vervolgt: 'Ik had zelf nog nooit zo'n heftige droogteperiode meegemaakt. Het veranderde bij ons ook echt de werkzaamheden. Je bent heel veel bezig met je sproeiers en het beregenen; het systeem draait overuren. Ook kwam bij het warme droge weer de wind uit een andere hoek. Normaal hebben we in een Nederlandse zomer te maken met veel wind uit het zuidwesten. Maar tijdens deze zomer kwam de droge wind meer vanuit het noordoosten. Met bij ons vaak wel windkracht vier tot vijf - relatief hard voor een zomer. Al deze veranderingen hadden ook invloed op onze werkzaamheden. Door harde wind uit een hele andere richting moesten we goed blijven kijken naar de beregeningsinstallatie. Kwam het water wel waar het nodig was?' Op de vraag of de werkzaamheden extra zwaar waren antwoordt Brouwer ontkenkend. 'De hoeveelheid van het werk neemt niet zozeer toe, het verandert alleen.'

Golfers voorlichten

Of hij als greenkeeper veel klachten kreeg over een dode baan? Brouwer vertelt: 'Ik heb wel mensen gehad die het niet begrepen. Zij zeggen "gooi er gewoon een sloot water tegenaan en zorg dat die baan groen blijft". Persoonlijk vind ik deze houding niet meer van deze tijd. In het kader van duurzaamheid kun je zo niet meer te werk gaan. Daarnaast creëer je er ook geen betere mat mee.' Op de vraag waarom Reymerswaal dan de hele zomer heeft doorberegend, moet Brouwer toegeven. 'Op deze specifieke zandgrond zul je wel iets

ACTUEEL

moeten doen, al zij het dan met mate. We hebben op Reymerswael niet te maken met een beregeningsverbod en de kwaliteit van het water is zodanig dat we geen concessies hoeven te doen. Dus het kon. Op Reymerswael kreeg ik dan soms weer hele positieve reacties van golfers, zoals: "Wat ligt het er hier nog mooi groen bij!" Tot slot ben ik van mening dat er in de toekomst voor greenkeepers een belangrijke rol is weggelegd om golfers voor te lichten. Uitleg en kennis kweekt begrip voor geel gras. Dat is toch wel de toekomst.'

Be social

Scan of ga naar:

www.greenkeeper.nl/article/27179/zulke-droogte-heb-ik-nog-nooit-meegemaakt